

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت درمان

دیپارتمان شورای راهبردی تدوین راهنماهای سلامت

شناسنامه و استاندارد خدمت

بخور دادن و انگباب

بهار ۱۴۰۰

تنظیم و تدوین:

کارگروه تدوین استانداردهای طب سنتی دانشگاه علوم پزشکی تهران- دفتر طب ایرانی و مکمل

با همکاری:

انجمن علمی طب سنتی ایرانی

هیات ممکنه و ارزشیابی رشته طب سنتی ایرانی

دفتر طب ایرانی و مکمل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

مشاور: دکتر مریم خیری متخصص پزشکی اجتماعی

اسامی تدوین کنندگان:

۱. دکتر محمدرضا شمس اردکانی: مدیرکل دفتر طب ایرانی و مکمل
۲. دکتر عبدالله بهرامی: عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و رئیس انجمن علمی طب سنتی کشور
۳. دکتر محمود خدادوست: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۴. دکتر نفیسه حسینی یکتا: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ارتش
۵. دکتر علیرضا عباسیان: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۶. دکتر مهدی یوسفی: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۷. دکتر ابراهیم خادم: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۸. دکتر لیلی شیرینیگی: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۹. دکتر ریحانه معینی: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۱۰. دکتر نرگس گرجی: متخصص طب سنتی ایرانی و عضو محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۱۱. دکتر مهشید چایچی: متخصص طب سنتی ایرانی

تحت نظارت فنی:

گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای سلامت

دفتر ارزیابی فن آوری، استانداردسازی و تعرفه سلامت

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین) به همراه کد ملی:

بخوردادن و انکباب - کد ملی ۹۰۱۷۶۸

Incense or Smoke administration & Steam therapy or Fumigation (smoke inhalation, smoke directed at a specific organ or body part and ambient smoke)

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی :

بخور دادن به معنای قرار دادن عضوی در معرض بخار آب گرم یا بخار جوشانده ادویه یا دود ادویه بر آتش افکنده است. در این عمل ادویه مفرده یا مرکبه را در آتشدان (مجمر) می‌سوزانند تا بوی آن به مغز برسد یا دود آن‌ها به واسطه قیفی به عضوی خاص مثل گوش، دندان، رحم یا مقعد برسد.

توضیح آنکه برای اینکه این ادویه به آرامی بسوزند، اغلب آن‌ها را ابتدا در آب می‌خیسانند و سپس می‌سوزانند. لذا به این عمل بخور دادن می‌گویند نه دود دادن. در اصطلاح تخصصی طب سنتی ایران به رساندن بخار آب گرم یا بخار جوشانده ادویه به عضوی خاص "انکباب" می‌گویند. در انکباب باید حرارت جوشانده را در ظرفی مخصوص تا مدتی حفظ کرد و فرد نیز باید خود را با پارچه‌ای خوب بپوشاند تا بخار به آرامی و در مدت مناسب (۲۰ دقیقه تا نیم ساعت) به منافذ بدن نفوذ کند.

ج) اقدامات یا پروسیجرهای ضروری جهت درمان بیماری:

• ارزیابی قبل از انجام پروسیجر

- ✓ مد نظر داشتن موارد منع انجام خدمت
- ✓ در تمام موارد باید هماهنگی بین مزاج فرد و مزاج داروی مورد نظر باشد که این انتخاب در درجه اول به عهده متخصص طب سنتی است که دستور بخوردرمانی را صادر کرده است.
- ✓ بررسی عدم سابقه حساسیت به فرآورده‌های گیاهی و مواد معطر
- ✓ آماده سازی همه مواد و تجهیزات لازم برای انجام بخوردرمانی قبل از آغاز کار،
- ✓ تسلط اجرایی در شناخت و انتخاب داروی مناسب، مدت زمان استفاده و کنترل کردن اولیه آمادگی بیمار با توجه به شرایط ویژه هر فرد، اعم از شرایط سنی، مزاجی و بیماری هر فرد.
- ✓ اطلاع از اصول کلی درمان و دیگر روش‌های درمانی در طب سنتی ایران

• ارزیابی حین انجام پروسیجر

۱. برای بخور ماده مورد نظر را به تنهایی یا بعد از خیساندن در آب بسوزانید. می‌توان برای رساندن دود بخور به عضو مورد نظر از وسیله قیف مانند یا محدود کردن فضا با پارچه استفاده کرد.

۲. برای انقباض طرف مورد نظر حاوی ماده‌ی در درون آب که در حال جوشیدن است را در نزدیک عضو مورد نظر قرار دهید و با انداختن پارچه اطراف فرد فضا را محدود کنید تا بخار به آرامی و در مدت مناسب (۲۰ دقیقه تا نیم ساعت) به منافذ بدن نفوذ کند.

۳. شرایط بیمار از جهت ضعف جسمانی، واکنش آلرژیک و نبض او به‌طور گاه به گاه مورد بررسی قرار گیرد.

• ارزیابی بعد از انجام پروسیجر

بررسی حال عمومی بیمار از نظر پاسخ به درمان
بررسی شرایط بیمار (به‌خصوص این که بیمار به ماده مورد نظر آلرژی نداشته باشد)
بررسی نبض و تنفس بیمار قبل از ترخیص وی

• کنترل عوارض جانبی انجام پروسیجر

اگر انتخاب نوع بخور و انقباض و اندیکاسیون آن صحیح باشد، عارضه جانبی نخواهد داشت. با این وجود شرایط بیمار از جهت ضعف جسمانی، تنفس و نبض او در انتها مورد بررسی قرار گیرد.

د) تواتر ارائه خدمت (تعداد دفعات مورد نیاز / فواصل انجام)

بر اساس تشخیص پزشک متخصص طب ایرانی و نیاز بیمار تا روزی ۳ بار قابل انجام است.

ه) افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) / خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

- پزشک PhD طب سنتی و متخصص طب سنتی ایرانی (فارغ‌التحصیل دانشکده‌های طب سنتی): پزشکانی هستند که دوره دکترای تخصصی (PhD) یا تخصص طب سنتی ایرانی را در دانشگاه‌های مورد تأیید وزارت بهداشت گذرانده‌اند.
- پزشکان دوره‌دیده: پزشکان عمومی یا متخصصی که دوره‌های مورد تأیید دفتر طب ایرانی و مکمل وزارت بهداشت را گذرانده باشند

و) افراد صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

- پزشک PhD طب سنتی و متخصص طب سنتی ایرانی (فارغ‌التحصیل دانشکده‌های طب سنتی)
- پزشکان دوره‌دیده
- کارشناسان پیرا پزشکی یا گروه علوم پزشکی (فیزیوتراپی یا پرستاری یا مامایی) که دوره آموزشی مبانی طب سنتی ایران را گذرانده باشند؛ در این دوره لازم است که آموزش نظری (کلیات، اسباب و علل، دلایل و علائم و اصول کلی درمان در طب سنتی ایران) و عملی طب ایرانی در یک دوره ۶ ماهه با نظارت انجمن علمی طب سنتی ایران صورت بگیرد.

ز) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی مصوب در صورت لزوم	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	پذیرش و خدمات	یک نفر	سیکل	-	تشکیل پرونده پیگیری مسائل اداری - مالی جابه جایی وسایل و شست و شوی وسایل
۲	کارشناس دوره دیده	یک نفر	کارشناس فیزیوتراپی، پرستاری یا مامایی	دوره ۳ ماهه نظری و عملی با نظارت انجمن علمی طب سنتی ایران دارای مجوز فعالیت	بررسی شرایط مراجعه کننده، رد کردن موارد منع خدمت، ارائه خدمت

ح) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت:

- این خدمت در مطب و سلامتکده ارائه می شود. در اندیکاسیون هایی مانند تسکین درد بعد از جراحی، شکستگی و بیماریهای اعصاب و روان قابل ارائه در بخشهای بیمارستانی برای بیماران بستری (با مشاوره پزشک PhD متخصص طب سنتی) نیز می باشد.
- متراژ اتاق: ۶ متر
- دمای اتاق: ۲۳ الی ۲۵ درجه سانتی گراد
- پوشش دیوارها و کف اتاق: هر پوششی که قابلیت شستشو داشته باشد اعم از کاشی، سرامیک، سنگ و غیره
- نور اتاق: نور معمول در اتاق
- سیستم تهویه: جهت تهویه مناسب اتاق.
- برای رسیدن به نتایج مطلوب درمانی لازم است که اتاق از سروصدا به دور باشد.

ط) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

ردیف	عنوان تجهیزات	کاربرد در فرایند ارائه خدمت	متوسط عمر مفید تجهیزات	تعداد خدمات قابل ارائه در واحد زمان	متوسط زمان کاربری به ازای هر خدمت	امکان استفاده همزمان برای ارائه خدمات مشابه و یا سایر خدمات
۱	تخت معاینه	قرارگیری مراجعه کننده بر روی آن	۳ سال	دو خدمت در ساعت	۳۰ دقیقه	وجود ندارد.
۲	آتشدان	جهت سوزاندن داروی مورد نظر	۱ سال	دو خدمت در ساعت	۳۰ دقیقه	وجود ندارد.
۳	اجاق گاز	جهت برافروختن ادویه	۱۰ سال	ده خدمت در ساعت	۵ دقیقه	وجود دارد.
۴	دستگاه بخور	جهت بخور جوشانده ادویه (انکباب)	۲ سال	دو خدمت در ساعت	۳۰ دقیقه	وجود ندارد.
۵	چادر بخور	جهت قرارگیری مراجعه کننده در زیر آن	۱ سال	دو خدمت در ساعت	۳۰ دقیقه	وجود ندارد.

ی) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	دستمال حوله ای یک بار مصرف	یک عدد برای هر مراجعه کننده
۲	مفرده یا فراورده طبیعی جهت بخور یا انکباب مانند آویشن، بابونه، نعناع، اکالیپتوس، مرزنجوش، عود	با توجه به نوع و شدت بیماری
۲	ملحفه	۱ عدد

ک) استانداردهای ثبت:

بررسی علائم حساسیت به داروی مورد استفاده از جمله احساس خفگی، تنگی نفس و نبض بیمار

مشاهده شرایط جسمی و روانی بیمار و میزان پاسخ به درمان بر اساس VAS (Visual Analogue Scan)

ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت:

الف) بخور آب جوش یا جوشانده گیاهی (انکباب)

۱. مقابله با سوء مزاج سرد با بخار گرم یا جوشانده ادویه گرم مانند بابونه (مثلاً در سردرد ناشی از سوء مزاج سرد) (1-6)
۲. افزایش رطوبت (افزایش منافذ پوستی) (1-6)
۳. آماده سازی و کمک به دفع مواد تجمع پیدا کرده در بیماری‌های مختلف از جمله امراض سر مانند زکام و بیماری‌های ریوی (آسم یا تنگی نفس) (1-6)

ب) بخور با دود حاصل از آتش زدن ادویه

۱. باز شدن گرفتگی‌ها یا انسداد مجاری (بخور با شکر سرخ در زکام و بخور در مشکلات رحمی و کمک به جریان خون قاعدگی) (1-6)
۲. خشک شدن و افتادن تکه بواسیر (1-6)
۳. اصلاح هوا (خشک کردن رطوبات، رفع بیماری‌های عفونی، معطر کردن هوا و دور کردن حشرات و خزندگان) (1-6)

کاربردهای مختلف بخور در پزشکی ایرانی (1-6)

هدف از بخور دادن	موارد مطرح در هر دسته
کاربرد پوستی	در مشکلات پوستی به‌عنوان منعقد کننده، پانسمان زخم، علیه انگل‌های زیرپوستی و در درمان پوسته‌ریزی
تب بر و ضد عفونی کننده	تب‌ها و آبله‌مرغان
کاربردهای گوارشی	درمان بواسیر، اسهال، اختلالات کبدی، دل درد، مسهل،
کاربردهای ادراری تناسلی	اختلالات معمول ادراری تناسلی مثل مثل سقط، مقوی باه (نیروی جنسی)، تضعیف کننده باه، شیرافزا، درمان اختلالات ادراری و بیماری‌های آمیزشی
کاربردهای روحی (خلقی) و نورولوژیک	مسکن، ضد تشنج، محرک، خواب‌آور، توهم‌زا، نیروبخش و درمان سرگیجه
کاربردهای ارتوپدی	در دردهای مفصلی و روماتیسمی و در شکستگی‌ها
کاربرد در مجاری تنفسی و ریه	مشکلات مجاری ریوی، سرماخوردگی، سرفه، به‌عنوان اکسپکتورانت
مشکلات دهان و دندان	دردهای دندانی و بهداشت دهان
مشکلات چشم، گوش و حلق و بینی	جحوظ (بیرون‌زدگی چشم) و بیماری‌های گوش
دیگر اهداف پزشکی	پیشگیری، اصلاح هوا، مارگزیدگی، پادزهر، پاک‌سازی بدن، تعریق و رفع خستگی

کاربرد در مقالات:

۱. بیماری‌های تنفسی مانند بیماری‌های مزمن انسدادی ریه، رینوسینوزیت مزمن، آسم (7-9)
۲. ضد عفونی کننده و آنتی میکروبیال (10-13)
۳. مشکلات پوستی مانند آکنه و لگاریس (14)
۴. بیماری‌های مغز و اعصاب مانند سردرد، سرگیجه، همی پلژی و سکتة مغزی (15-21)

۵. لکوره و عفونتهای قارچی واژن (22,23)

۶. افزایش تولید شیر مادر بعد از زایمان (24)

م) شواهد علمی در خصوص کنتراندیکاسیون های دقیق خدمت:

- وجود حساسیت شدید و شوک آنافیلاکسی به مواد گیاهی و معطر
- همچنین در موارد زیر استفاده از بخور باید با احتیاط صورت بگیرد:
- التهاب های حاد مفصلی (روماتوئید آرتрит، لوپوس سیستمیک)
- استفاده از بخورهای گرم در غلبه گرمی
- استفاده از بخورهای مرطوب در انسداد مجاری
- استفاده از بخورهای خشکی در غلبه خشکی
- استفاده زیاد از بخور مرطوب (آب جوش یا جوشانده گیاهی) در زمینه استعداد رشد عفونت

ن) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

خدمت مذکور قابل ارائه توسط کارشناس دوره دیده نیز می باشد. البته متخصص طب سنتی و یا سایر پزشکان صاحب صلاحیت که در بند قبل به آن اشاره شده بود، خودشان نیز می توانند این خدمت را انجام دهند.

ردیف	عنوان تخصص	میزان تحصیلات	مدت زمان مشارکت در فرایند ارائه خدمت	نوع مشارکت در قبل، حین و بعد از ارائه خدمت
۱	متخصص طب سنتی ایران و PhD طب سنتی، سایر پزشکان صاحب صلاحیت ذکر شده	دکترای تخصصی	۵ دقیقه	دستور انجام خدمت، نظارت بر اجرای خدمت، ارزیابی نتایج حاصله
۲	کارشناس دوره دیده*	کارشناس	۳۰ دقیقه	بررسی شرایط مراجعه کننده، رد کردن موارد منع خدمت، ارائه خدمت
۳	پذیرش*	دیپلم	۱۰ دقیقه	پیگیری مسائل اداری - مالی
۴	خدمات*	سیکل	۱۵ دقیقه	جابه جایی وسایل و نظافت اتاق، شستشو وسایل

*حضور موارد ستاره دار الزامی نمی باشد.

س) مدت اقامت در بخش های مختلف بستری جهت ارائه هر بار خدمت مربوطه:

نیاز ندارد

ع) موارد ضروری جهت آموزش به بیمار:

توصیه‌های آموزشی قبل و بعد از بخور درمانی:

۱) قبل از بخور و انکباب اگر حساسیت به دارو و عطر خاصی دارید به پزشک خود اطلاع دهید.

۲) اگر در حین استفاده از بخور و انکباب دچار ضعف، طپش قلب، تنگی نفس، سردرد یا سرگیجه شدید سریع به کارشناس اطلاع دهید.

منابع:

1. Aghili Shirazi M. Kholase al hekmah (Persian). Nazem E, editor. Quom: Esmailian; 2006.
2. Arzani MA. Mofarah al-Gholoob (lithograph in Persian). Lahore: Eslamiah Press; 1915. pp. 297–325.
3. Jorjani SI. Al- Aghraz al- Tebbieh va al- Mabahes al-Alayieh [Medical Pursuits. Tehran: Tehran University Press; 2005. p. 631.
4. Azam Khan M. Exir Azam (Persian) Vol.1. Tehran: Institute of Meical History, Islamic Medicine and Complementary Medicine; 2008. pp. 65–198.
5. Arzani MA. In: Teb-e-Akbari [Akbari's Medicine]. Ehya Teb e Tabiee O, editor. Tehran: Jalaaladdin Press; 2008. pp. 641–2.
6. Gilani MK. In: Hefz al-Sehat Naseri. Choopani R, editor. Tehran: Almaee Press; 2009.
7. Yonsi EH, Mircheraghi SF, Mohammadzadeh H, Mojalli M. Effect of Thymus Vulgaris Inhaling on Arterial Oxygen Saturation and Heart Rate in Patients With Acute Exacerbation of Chronic Obstructive Pulmonary Disease. *Indo Am J Pharm Sci.* 2018;5(1):348–54.
8. Korean 동의생리병리학회지 제 27권 5호. Clinical Assessment of 28 Patients with Cough Treated with Herbal Steam Therapy. *Orient Physiol Pathol.* 27(5):2013–660.
9. مدنی سع, آزاد بخت م, کوثریان م, خلیلیان ع, ربیعی خ. تاثیر بخور مرزنجوش (*Origanum vulgare*) در بهبود علائم بالینی رینوسینوزیت مزمن. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران.* ۱۳۸۵; ۱۶(۵۶): ۹–۱۵.
10. RABINARAYAN T, SOUMYA M, AJITH M. Antimicrobial Effect of an Herbal Formulation Fumigation on *Staphylococcus aureus*. *Int J Pharm Res.* 2017;9(1):1840–6.
11. Bhatwalkar SB, Shukla P, Srivastava RK, Mondal R, Anupam R. Validation of environmental disinfection efficiency of traditional Ayurvedic fumigation practices. *J Ayurveda Integr Med.* 2019 Jul 1;10(3):203–6.
12. Raut AB, Shah AN, Polshettiwar SA, Kuchekar BS. Preparation and Evaluation of Antimicrobial Herbal based Incense Sticks for Fumigation against infectious bacteria. *J Chem Pharm Res [Internet].* 2011;3(4):707–12. Available from: www.jocpr.com
13. Braithwaite M, Van Vuuren SF, Viljoen AM. Validation of smoke inhalation therapy to treat microbial infections. *J Ethnopharmacol.* 2008 Oct 28;119(3):501–6.
14. Kim K-B, Kim T-W, Choi S-H. Six Cases of Acne Vulgaris Treated by Sasang Constitutional Treatment with Herbal Steam Therapy. *J Korean Med Ophthalmol Otolaryngol Dermatology.* 2016 May 25;29(2):130–41.
15. Ali S. Efficacy of Munzij and Mushile Balgham and Inkebab with Advia Harrah in Rehabilitation of Hemiplegic Gait in Patients of Stroke (Doctoral dissertation, Dissertation RGUHS). 2014.
16. Zarshenas MM, Zargaran A, Müller J, Mohagheghzadeh A. Nasal Drug Delivery in Traditional Persian Medicine. Vol. 8, *Jundishapur Journal of Natural Pharmaceutical Products.*

2013.

17. Javed Ali S, Nasir Ansari A, Ali Khan S. Scientific Interpretation of Unani Medicinal Approach in Management of Post Stroke Hemiplegia (Fali) [Internet]. Vol. 2. 2015. Available from: www.ijstrm.humanjournals.com
18. Vishnuprasad CN, Pradeep NS, Cho YW, Gangadharan GG, Han SS. Fumigation in Ayurveda: Potential strategy for drug discovery and drug delivery. Vol. 149, Journal of Ethnopharmacology. 2013. p. 409–15.
19. Ghorbanifar Z, Kasmaei HD, Minaei B, Rezaeizadeh H, Zayeri F. Types of nasal delivery drugs and medications in Iranian traditional medicine to treatment of headache. Vol. 16, Iranian Red Crescent Medical Journal. Iranian Red Crescent Society; 2014.
20. Abolhasanzadeh Z, Ashrafi H, Badr P, Azadi A. Traditional neurotherapeutics approach intended for direct nose to brain delivery. Vol. 209, Journal of Ethnopharmacology. Elsevier Ireland Ltd; 2017. p. 116–23.
21. Zhao CF, Liu XA, Ding Y. Effect of Chinese herbal fumigation combined with tuina on vertigo and concentrations of endothelin and calcitonin gene-related peptide in patients with vertebral artery cervical spondylosis. J Acupunct Tuina Sci. 2014 Nov 28;12(6):335–40.
22. Park K-D, Bae J-E, Yoon Y-J. Systematic Review of Herbal Medicine Fumigation Treatment for Mycotic Vaginitis. J Korean Obs Gynecol [Internet]. 2018;31(3):20–032. Available from: <https://doi.org/10.15204/jkobgy.2018.31.3.020>
23. Chae M-S, Kang N-H, Kim J-H, Hwang D-S, Lee J-M, Lee C-H, et al. Study on Therapeutic Effect of KMST (Korean Medicine Steam Therapy) -Included Korean Medicine Combination Therapy about Leukorrhea Patients. J Orient Obstet Gynecol. 2015 Aug 28;28(3):21–9.
24. Rosnani J, Mediarti D. Warm Steam Therapy to Increase Breast Milk Production of Post-Partum Mothers.

● تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.

بسمه تعالی
فرم تدوین راهنمای تجویز

مدت زمان ارائه	تواتر خدمتی		محل ارائه خدمت	شرط تجویز		ارائه کنندگان اصلی صاحب صلاحیت	افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	کاربرد خدمت		کد RVU	عنوان استاندارد
	فواصل انجام	تعداد دفعات مورد نیاز		کنترا اندیکاسیون	اندیکاسیون			سرپایی	بستری		
۳۰ دقیقه	بر حسب نیاز بیمار و تشخیص پزشک	بر حسب نیاز بیمار و تشخیص پزشک تا روزی ۳ بار	مطب و سلامتکده و بیمارستان	حساسیت به - مفردات و فرآورده طبیعی مورد استفاده	بیماریهای تنفسی مانند بیماریهای مزمن از سدادی ریه، رینو سینوزیت مزمن، آسم ضد عفونی کننده و آنتی میکروبیال مشکلات پوستی مانند آکنه ولگاریس بیماریهای مغز و اعصاب مانند سردرد، سرگیجه، همی پلژی و سکنه مغزی لکوره و عفونتهای قارچی واژن افزایش تولید شیر مادر بعد از زایمان	۱) پزشک PhD طب سننتی و سنتی و متخصص طب سنتی ایرانی ۲) پزشکان دوره دیده	۱) پزشک PhD طب سننتی و سنتی و متخصص طب سنتی ایرانی ۲) پزشکان دوره دیده	* در اندیکاسیون هایی مانند تسکین درد بعد از جراحی، شکستگی و بیماریهای اعصاب و روان قابل ارائه در بخشهای بیمارستانی برای بیماران بستری (با PhD مشاوره پزشک متخصص طب سنتی)	۹۰۱۷۶۸	بخور دادن و انکباب	

• تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.